

Forord

Skåne, den gamle danske provins som blev afstået til Sverige i 1658, er den del af Sverige, hvor både landskabet, historien og sproget er tættest knyttet til Danmark. I 1999 åbnede broen over Øresund, og Sjælland blev landfast med Skåne.

I redaktionen af Bol og By synes vi det skulle fejres med et nummer om skånsk kulturlandskab og om skånske landboforhold. Vi er glade for, at fire forskere sagde ja til at medvirke til at bygge en landbohistorisk bro over Sundet.

Vi har valgt at bringe artiklerne på svensk, dog således at der er tilføjet hjælpesløser, der kan lette læsningen. »Svære« ord er nævnt første gang, de forekommer i de enkelte artikler.

Urban Emanuelson lægger ud med en grundig beskrivelse af Skåne som et grænseland, ikke blot til Danmark, men også til det øvrige Sverige. Skåne er slettens kulturlandskab med kornavl som primærproduktion, nordpå starter skovbygden med træ som vigtigste produktion.

Artiklen følger de lange linier fra oldtidens rydninger over fællesskabsbruget til en intensivisering af jordbruget i løbet af 1800-tallet. Landbrugets miljøproblemer kendes også i Skåne og Emanulesen giver et bud på, at bevaring og miljøvenligt brug har en fremtid for sig i Skåne.

Kerstin Sundberg præsenterer det skånske godsmiljø set i et større perspektiv under indflydelse af andre lande i Østersøregionen fra 1600-tallets slutning og fremefter. Hun påpeger, at godset mere er en cirkulær funktion end den traditionelle opfattelse af en hierakisk pyramide. Hun påviser med eksempler fra Trolle-Ljungby gård, hvorledes tidligere fæstehusmænd kan stige i graderne og blive opsynsmænd. Disse personer har haft god kontakt til lokalbefolkningen og har fungeret som bindeled mellem de mere fremmede forvaltere skovridere osv.

Alle danskere kender Kullen eller gør vi? Clas Tullin tager os på en flot rejse gennem kort og landskab, bebyggelse og dyrkningsudnyttelse igennem århundreder i det spændende landskab. Vi fornemmer ligheder med det danske fællesskabsbrug, men også forskelle. Også i landskabet omkring Kullen ser vi, hvor stor betydning engene har haft. Ud over landbrugslandet bliver også frugthaver, møller, fiskeri, kilder og fyr i området præsenteret. 1800-tallets opdyrkning gør sit indhug i udmarken, hvor enge og overdrevsarealer hastigt opdyrkes.

Tomas Germundsson skildrer de svenske statshusmandsbrug, egnahemsbrug. De findes overalt i Sveri-

ge, men i Skåne ligner de mest de danske forhold, og ligesom her præger de landskabet. For pionererne var det ikke altid nemt, trods statsstøtten, og mange måtte forlade deres brug igen. Germundsson stiller spørgsmålet, om etableringen af statshusmandsbrug i det mere industrialiserede Sverige omkring år 1900 ikke havde overlevet sig selv? Han må konkludere, at man ikke på det

tidspunkt kunne forestille sig, at industrien skulle kunne sluge al arbejdskraft, og han må med Kierkegaard sige, at vi lever historien fremad, men kan kun beskrive den baglæns.

Gunnar Solvang

Peter Korsgaard

Ellen Christensen-Dalsgaard